

جِلْدِ دَوُم

خِلاَفَت

وَلِيْدِ هَايَةِ بَرِّيْرُ سُلُوْكَ

آيَةُ اللّٰهِ حَقٌّ مَّا نَزَلَتْ

سرشناسه: حق شناس، عبدالکریم، ۱۲۸۵ - ۱۳۸۶
عنوان قراردادی: مواعظ: سلسله مباحث اخلاقی مرحوم آیت الله حق شناس، فارسی
عنوان و نام پدیدآور: اخلاق / جلد دوم (سلسله مباحث اخلاقی و پندهایی بر سیر و سلوک)

مؤلف: عبدالکریم حق شناس؛

تحت اشراف استاد محمّدعلی جاودان؛ به اهتمام موسسه‌ی ایمان ماندگار؛
ویراستار: مصطفی شاه‌محمّدپور.

مشخصات نشر: قم: واژه پرداز اندیشه، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۶۸ ص.

شابک: ۷-۴۹-۶۹۴۷-۶۹۴۲-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر برگزیده‌ای از کتاب «مواعظ: سلسله مباحث اخلاقی»

اثر مرحوم آیه الله حق شناس رحمه الله است.

یادداشت: کتابنامه: صص. ۴۴۱-۴۶۳.

موضوع: حق شناس، عبدالکریم، ۱۲۸۵-۱۳۸۶. -- وعظ

موضوع: اخلاق اسلامی؛ Islamic ethics

موضوع: عرفان؛ Mysticism

موضوع: آداب طریقت؛ Customs of the order

رده‌بندی کنگره: BP۱۰/۵

رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۰۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۵۹۲۷۹۸۹

عنوان: اخلاق پندهایی بر سیر و سلوک (جلد دوم)

مؤلف: آیت الله عبدالکریم حق شناس رحمه الله

تحت اشراف: استاد محمّدعلی جاودان

گردآورنده: موسسه‌ی ایمان ماندگار

ناشر: واژه‌پرداز اندیشه

شابک: ۷-۴۹-۶۹۴۷-۶۹۴۲-۹۷۸

ویراستار: حجت الاسلام مصطفی شاه‌محمّدپور

مدیر هنری: مهیار سپهری

صفحه‌آرا: سید احسان عابدی

چاپ: اول؛ پاییز ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد * قیمت: ۸۰،۰۰۰ تومان

تلفن: ۷۷۶۲۳۵۲۶-۰۲۱ * ۳۷۷۴۱۷۵۲-۰۲۵

حق مالکیت معنوی این کتاب محفوظ و متعلق به موسسه‌ی ایمان ماندگار است.

۲۱	مقام
۲۳	مقام بزرگ و فراگیر
۲۵	مقام دین
۲۶	دین داری
۲۸	نقش خصوصیات
۲۹	تنها مسیر، مجاهده و تلاش
۳۰	معادشناسی و توحید
۳۱	استاد سلوکی و ویژگی های او
۳۳	کتاب حاضر

❖ فصل اول: اخلاق حسنه

۳۹	نفس با فضائل کامل می شود
۳۹	انسان با فضائل اخلاقی، سنگین می شود
۴۰	معاشرت صحیح، نتیجه ی چیست؟!
۴۰	نکاتی از «جامع السعادات»
۴۱	«جذیت و التماس» برای تحصیل فضائل
۴۲	اهمیت احسان به بندگان خدا
۴۴	صبر و یاد مرگ واقعی یا بی اثر
۴۴	صبر، یاری کننده ی مجاهده است
۴۵	اثر صبر امیرالمومنین علیه السلام
۴۵	با معنویت، دیگر فقیر نیستی

■ گفتار اول تقابل سراب دنیا و حقیقت آخرت ----- ۵۱

- ۵۱ «دنیا» یعنی اشتغال!
- ۵۱ «دنیا» تعلق است، نه سنگ و چوب
- ۵۲ معنای «دارایی و تعلق نداشتن»
- ۵۳ می دانی دنیا کجاست؟!
- ۵۴ دنیا شمارا به بازی نگیرد!
- ۵۴ چه فرق دارد که دنیا، آمد یا رفت!
- ۵۵ استغناء و پول داری، تکلیف می آورد!
- ۵۵ تکالیف ثروت داشتن و نداشتن!
- ۵۷ دنیا جای راحتی نیست؛ حتی برای سلیمان نبی!
- ۵۸ راضی بودن به «کم دنیا، با حکمت»
- ۵۸ آثار تعلق به دنیا
- ۵۹ نکند دنیایت بر آخرت بچربد!
- ۵۹ تعادل بین پروردگار و نفس
- ۶۰ ای دنیا؛ به دنبال بر تفاوت هایش!
- ۶۲ برخورد دنیا و آخرت در امور دنیا
- ۶۲ دنیا، در سایه ای آخرت آباد می شود
- ۶۳ به سوی توحید، با دو قبله؟!
- ۶۴ عرض و طول زندگی مهم نیست!
- ۶۴ ذره ای دنیا طلبی، نیز مانع است
- ۶۵ توقف در مواقف دنیا، مانع است
- ۶۷ توجه به دنیا هم مانع است

■ گفتار دوم تعلقات و حجاب های ظلمانی ----- ۶۹

- ۶۹ «هوای نفس» تاریک ترین حجاب ها بین بنده و خدا
- ۶۹ سوء خاتمه به خاطر تعلقات
- ۷۰ «تعلقات» از علامات سوء خاتمه
- ۷۲ خانواده یا رفاقت با انبیا و اولیاء
- ۷۳ «نماز» ترازوی قطع تعلقات

■ گفتار سوم ترک تعلقات و قطع دل بستگی ها ----- ۷۵

- ۷۵ معنای استفاده کردن و تعلق نداشتن!
- ۷۶ تعلق نداشتن و رعایت مقتضیات زمانه
- ۷۷ قطع تعلق، دل شکسته می خواهد!
- ۷۷ رفع حجاب ها، «سوختن» می خواهد!

- ۷۸ ▪ «ذکر الله» راه دفع تعلقات
- ۷۸ ▪ نگاه طریقی به اسباب عالم
- ۷۹ ▪ توجه به کثرات را کنار بگذار!
- ۷۹ ▪ «اعتماد به خدا» نه اعتماد به اسباب
- ۸۰ ▪ قبل از مرگ تعلقات را ترک کن!
- ۸۰ ▪ دل بستگی ها را بزن!
- ۸۲ ▪ زهد یعنی «روگردانی از حرام»
- ۸۲ ▪ فضیلت زهد در جوانی
- ۸۲ ▪ «حکمت» اثر زهد در دنیا
- ۸۳ ▪ تقرب به وسیله ی «زهد، ورع و اشک شبانه»
- ۸۴ ▪ مکاشفات و معارف، بر اثر رها کردن تعلقات
- ۸۵ ▪ با جوانان زاهد هم نشین شو!
- ۸۵ ▪ قطع تعلق از پدر فاسق...
- ۸۶ ▪ تعلق نداشتن به فرزند یعنی...
- ۸۷ ▪ قطع تعلق بک نانوا
- ۸۸ ▪ نمونه ای از قطع تعلق یک عارف
- ۸۹ ▪ ----- ❁ یاد مرگ و آمادگی برای آن
- ۸۹ ▪ یاد مرگ موجب جدایی دل
- ۸۹ ▪ موعظه ی خزینه ی علم الهی
- ۹۰ ▪ قبل از مرگ برای خود کاری کن
- ۹۰ ▪ هلاکت با پرداختن به دنیا
- ۹۱ ▪ توجه به مرگ و آمادگی برای رحلت
- ۹۱ ▪ مرگ که بیاید، راه فراری نیست!
- ۹۲ ▪ مرگ جوان و پیر ندارد!
- ۹۳ ▪ مردن بهتر از بی ایمانی است
- ۹۴ ▪ لحظات جان کندن خود را یاد کن!
- ۹۵ ▪ سخت ترین ساعات بنی آدم
- ۹۵ ▪ افتادن پرده ها در قیامت
- ۹۶ ▪ حالت موت و ظاهر شدن حقیقت
- ۹۷ ▪ عزرائیل ؑ هر روز به شما می نگرد!
- ۹۷ ▪ چشم روشنی برای ملک الموت در لحظه ی مرگ
- ۹۷ ▪ حال انسان ها در مواجهه با مرگ
- ۹۸ ▪ رفتار متفاوت ملک الموت هنگام قبض ارواح
- ۱۰۰ ▪ جان دادن مؤمنین با حضور معصومین
- ۱۰۱ ▪ لحظات آخر مرحوم مجلسی ؑ

- ۱۰۲ غبطه‌ی اهل قبور به مؤمنین
- ۱۰۳ آمادگی برای مرگ چگونه است؟!
- ۱۰۴ نکند در هنگام مرگ، آماده نباشی!
- ۱۰۴ فرصت را غنیمت شمار!
- ۱۰۵ عمر و سلامتی را قدر بدان!

۱۰۷ گفتار پنجم توکل بر خدا -----

- ۱۰۷ با توکل به همه چیز خواهی رسید
- ۱۰۸ با توکل اعصاب آرام می شود
- ۱۰۸ حقیقت توکل چیست؟!
- ۱۱۰ با توکل بر شیطان غالب می شوی
- ۱۱۰ توصیه‌ی مرحوم سیدین طاووس علیه السلام به پسرش
- ۱۱۱ کیفیت توکل اولیاء الهی
- ۱۱۱ توکل حقیقی یعنی ترک اسباب

۱۱۳ فصل سوم: کنترل فکر و خطورات -----

۱۱۷ گفتار اول مانعیت خطورات و خیالات شیطانی -----

- ۱۱۷ منظور از خطورات شیطانی
- ۱۱۷ خطورات نیز در محضر پروردگارند!
- ۱۱۸ شکار ابلیس نشو!
- ۱۱۸ خطورات ذهنی، دم مرگ به سراغت می آیند!
- ۱۱۸ اشتغال به خطورات، به جای بندگی کردن
- ۱۲۰ داستان کسی که گرفتار خطورات بود
- ۱۲۰ مانعیت خطورات برای خلوت روحانی
- ۱۲۱ بین بت پرستی یا خداپرست...
- ۱۲۲ کارهای زشت، مانع است
- ۱۲۲ «آتش» عاقبت ماندن در حجاب
- ۱۲۳ «حجاب‌ها» قلب را از کار می اندازد

۱۲۵ گفتار دوم راه زدودن خطورات شیطانی -----

- ۱۲۵ «نور الهی، بعد از رفع تاریکی‌ها می تابد
- ۱۲۶ موانع را برطرف کن!
- ۱۲۷ «تضع و زاری سحری» برای دفع موانع و رفع حجاب‌ها
- ۱۲۷ آیا خطورات، به کلی معدوم می شود؟
- ۱۲۸ خطورات با اهمیت یافتن دنیا زیاد می شود
- ۱۲۸ راه درمان خطورات شیطانی

- ۱۲۹ ■ منظور از خطورات شیطانی چیست؟!
- ۱۲۹ ■ با حکمت حجاب‌ها زدوده می‌شود

❖ فصل چهارم: تفکر دائمی

- ۱۳۵ ■ تفکر دائمی پیامبر
- ۱۳۵ ■ فکر نکردیم که به جهنم افتادیم
- ۱۳۶ ■ با فکر معصیت، قلب در حجاب می‌رود
- ۱۳۶ ■ خدا به افکار تو هم آگاه است
- ۱۳۶ ■ فکری به حال بیچارگی خود کن!
- ۱۳۷ ■ تفکر درباره‌ی عقب ماندگی‌های خود
- ۱۳۷ ■ دائماً در فکر صلاح نفس باش!
- ۱۳۷ ■ مراقبت از افکار
- ۱۳۸ ■ تعلقات خود را بشناس و بزن!
- ۱۳۸ ■ نباید عقلت بمیرد!
- ۱۳۸ ■ تاثیر تلاوت همراه با تفکر
- ۱۳۸ ■ حیات قلب منوط به ذکر و فکر است
- ۱۳۹ ■ موده کسی که دائماً در فکر خداست
- ۱۴۰ ■ فکر و خیال بر خدای قیمتی است
- ۱۴۱ ■ بهشت مشغول خداها

❖ فصل پنجم: تهجد و عبادت

- ۱۴۷ ■ گفتار اول اهتمام به نماز
- ۱۴۷ ■ توصیه به نماز جماعتِ اول وقت و نوافل
- ۱۴۸ ■ حالات اهل بیت هنگام نماز
- ۱۴۸ ■ ملک الموت شما را هنگام نماز بررسی می‌کند
- ۱۴۹ ■ عاقبت کوچک شمردن نماز
- ۱۴۹ ■ عدم موفقیت به خاطر سبک شماردن نماز
- ۱۴۹ ■ عاقبت ترک نماز
- ۱۵۰ ■ عدالت در شرکت جماعت است
- ۱۵۱ ■ دزدی از نماز!
- ۱۵۱ ■ شیطان موقع تضييع نماز جرأت پیدا می‌کند
- ۱۵۱ ■ تخفیف نماز و گلاهی خداوند
- ۱۵۲ ■ از من نیست....!
- ۱۵۲ ■ بعد از نماز حاجت بخواه!
- ۱۵۲ ■ چه نمازی انسان را اثر دارد؟

- ۱۵۳ باید در نماز صادق باشیم
- ۱۵۴ نماز جماعت در مسجد
- ۱۵۴ یک امتحانِ دوسر باخت...
- ۱۵۵ حمله‌ها و ضربات پیاپی شیطان
- ۱۵۵ تأثیر عزم بر نماز اول وقت
- ۱۵۶ چرا در نماز، حواسمان پرت می‌شود؟!
- ۱۵۷ نمازهایی به قیمت کفش و گم شده و...
- ۱۵۷ سؤال اول در برزخ
- ۱۵۸ تأثیر نماز بر جسارت مؤمن

۱۶۱ - - - - - مفتر دوم تهجد و شب زنده‌داری

- ۱۶۱ خود را با سحر خیزی تأدیب کن!
- ۱۶۱ پیرامون شب زنده‌داری
- ۱۶۲ برکات مناجات سحرگاهی
- ۱۶۳ شب مردان خدا روشن است
- ۱۶۳ تضرع بسیار امام معصوم علیه السلام
- ۱۶۴ مرثیه‌ی شهید اول برای یک شب محرومیت
- ۱۶۵ نیمه شب‌ها التماس کن
- ۱۶۵ نمونه‌ای از دعای سحرگاهی
- ۱۶۶ در سحرها، دردهایت را به خدا عرض کن!
- ۱۶۶ برخی، سحرها وقت کم می‌آورند!
- ۱۶۷ ثواب و پاداش نماز شب
- ۱۶۷ برخی آثار و برکات مناجات سحری
- ۱۶۸ برخی تأثیرات نماز شب
- ۱۶۹ اسکندر در شهر ظلمات به آب حیات رسید
- ۱۶۹ هدایت شبانگاهی در کلام امیرالمؤمنین
- ۱۷۰ استمداد علمی از سحر...
- ۱۷۰ دنیات را هم با نماز شب بیمه کن!
- ۱۷۱ نماز شب فرمانده و معاهده با خدا
- ۱۷۱ سخنی پیرامون مؤمن حقیقی
- ۱۷۱ مؤمن باید سحرها بیدار باشد
- ۱۷۲ شیطان متقین را این طور وسوسه می‌کند
- ۱۷۳ وسوسه‌ی شیطان مخصوص نماز شب
- ۱۷۴ یک وسوسه‌ی سحرگاهی
- ۱۷۴ دعای نیمه شب دفع صد بلا بکند!
- ۱۷۵ اگر سحرها خواب می‌مانی، سرِ شب خلوت کن

«إِلَهِي فَأَجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَوَسَّحَتْ أَشْجَارُ الشُّوقِ إِلَيْكَ فِي حَدَائِقِ صُدُورِهِمْ وَ
أَخَذَتْ لَوْعَةُ مَحَبَّتِكَ بِمَجَامِعِ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ إِلَى أَوْكَارِ الْأَفْكَارِ يَأْوُونَ وَ فِي رِيَاضِ
الْقُرْبِ وَالْمُكَاشَفَةِ يَرْتَعُونَ وَ مِنْ حِيَاضِ الْمَحَبَّةِ بِكَأْسِ الْمُلَاطَفَةِ يَكْرَعُونَ وَ
سَرَائِعِ الْمُصَافَاةِ يَرِدُونَ...

خدایا! ما را از کسانی قرارده که نهال‌های اشتیاق در باغ‌های
سینه‌هایشان سرسبز شده و سوز محبت، تمام قلب‌هایشان را در
برگرفته است؛ پس آنان در آشیانه‌ی اندیشه‌های خدایی آرام گرفته‌اند
و در باغ‌های نزدیکی به تو و آشنایی با رازهای نهانی در گشت و گذارند
و از حوض محبت و دوستی با جام‌های صفا و لطف می‌آشامند و به
چشمه‌های زلال و یک‌رنگی وارد می‌شوند....

إِلَهِي! مَا الذَّخَاوِطُ الْإِهَامِ بِذِكْرِكَ عَلَى الْقُلُوبِ وَ مَا أَخْلَى الْمَسِيرَ إِلَيْكَ
بِالْأَوْهَامِ فَ مَسَالِكِ الْغُيُوبِ وَ مَا أَظْيَبَ طَعْمَ حُبِّكَ وَ مَا أَعَذَّبَ شِرْبَ قُرْبِكَ
فَأَعِزَّنَا مِنْ طَرْدِكَ وَ أَبْعَادِكَ وَ اجْعَلْنَا مِنْ أَخْصَ عَارِفِكَ وَ أَصْلَحَ عِبَادِكَ وَ
أَصْدَقِ طَائِعِيكَ وَ أَخْلَصِ عُبَادِكَ»؛

خدایا! خاطره‌های الهام‌یادت چقدر برای دل‌ها لذت‌بخش است!
و راه پیمودن با اندیشه‌ها، در جاده‌های رازهای نهانی تو چقدر شیرین
است! و مزه‌ی دوستی‌ات چقدر گواراست! پس ما را از راندن و دور
کردن پناه ده و ما را از مخصوص‌ترین عارفان خود و شایسته‌ترین
بندگان و راست‌گوترین فرمان‌برداران و پاک‌ترین بندگان قرار ده!

مناجات العارفين للامام السجاد زين العابدين عليه السلام

بحار الانوار، ج ۹۱، ص ۱۵۰ و ۱۵۱